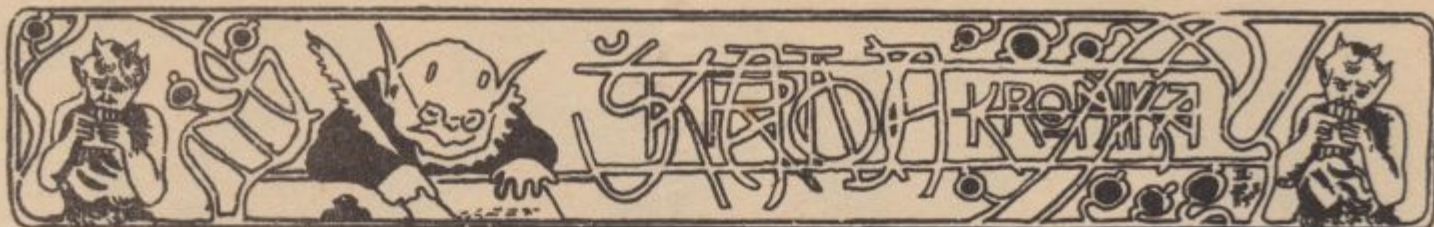

IZ HRVATSKE.

Glej Krotziko.

V PETEK, 25. maja 1906.

Ta zadnji teden je bil poln življenja, poln dogodkov. Vse vre, vse vrvi, vse se preosnovlja, se bori za nove oblike, z eno besedo: v dobi smo, ko staro očitno kaže svojo nezmožnost za nadaljnje življenje. Fundamenti prastarih razmer pokajo in se mrvijo na vseh koncih in krajih. Stare tradicije, na katere so prisegali vsi avstrijski državniki in tudi mnogo drugi, sicer — pametni ljudje, se kažejo sedaj kakor zmeta, kakor posledica velikega zaslepljenja. . . . Posebno ta naš ljubi Dunaj, ki je bil vedno naravnost zagrižen v te stare tradicije, v zmeta, more videti danes, da je bil v svojem početju podoben brezpametnežu, ki žaga vejo, na katero sedi in ki mora skoro, ko bo veja prežagana skozi in skozi — telebniti na tla. . . ! In kdo ve, da-li mu bo še možno zopetno — vstajenje ?!

Bilo je časov, ko so se fundamenti države rušili na vseh koncih in krajih, ko se je zdelo, da se to veliko preperelo poslopje zruši v ruševine. Tedaj je bila n. pr. H r v a t s k a glavna veja, na kateri je Dunaj obsedel in si rešil življenje. . . . Nevarnost je minola in Dunaj je hitro pozabil na prestane nevarnosti in na dobljeno pomoč in rešitev ter se je spomnil svoje stare — tradicije!

Ta tradicija pa je zahtevala, da Slovani ne smejo priti do veljave v tej državi in torej tudi Hrvatje ne. Zaslepljen v svoji zmoti je začel Dunaj pošiljati na Hrvatsko svoje Rauche, Khuene, Pejačeviče in razne Tomašiče, da so žagali hrvatsko

vejo, na kateri se je Dunaj rešil. . . !

In sedaj so posledice dozorele. Khuene in To-

mašiče je narod vrgel ob tla in jih zasul s svojim prokletstvom in poveril je svoje zaupanje ljudem, ki menijo, da Hrvatska ne sme biti več veja, katero bi mogel Dunaj zopet žagati. Nekoč se je Dunaj — v zahvalo za storjeno uslugo s potoki krvi — pridružil sovražnikom Hrvatov. Sedaj so začeli Hrvatje vračati Dunaju z isto mero: skušajo se pomiriti z istimi svojimi nekdanjimi sovražniki — Dunaju na kljubaj! Dunaj je ohranil protislovansko tradicijo, ali veja je odpovedala službo.

In hrvatske ljudi, ki so obrnili Dunaju hrbet, vsprejemlje sedaj Budimpešta z ovacijami in se kar nič ne — o krvava ironija nade! — meni za to, da jej je nekoč Dunaj izročil Hrvatsko na milost in nemilost. . . . ! Veja se je ohranila, ali ni več na razpolago Dunaju, ampak — drugim.

Stara dunajska tradicija je hotela da treba vso našo avstrijsko raznonarodno polovico tlačiti v nemško uniformo. V službi te tradicije je trošil Dunaj vse svoje moči. In tudi tu so dozorele, posledice na katerih Dunaj danes krvavi. Oni, katerim je služila dunajska stara tradicija so že temeljito obrnili Dunaju svoje — nemški hrbet. Z fanatizmom dervišev preprečajo vsako politično in socijalno reformo — princ Hohendlohe bi mogel tudi že zapeti zanimivo pesmico o tem — ki bi mogla dati avstrijski državi življenskega soka in jo vzdraviti. O Dunaju govore z vsem možnim despektom in pošaljajo svoje pozdrave nemškemu cesarju, proslavljajo dinastijo Hohenzollernsev, prisezajo vdanost materi Germaniji ter prosijo svoje bogove v nemškem olimpu, naj jih čim prej rešijo iz teh dunajskih spon ter jih dovedejo v germanska in hohenzollernska nebesa. . . . !

Dunaj žanje, kar je sejal. Prav oni, ki jim je Dunaj žrtvoval — vse, kličejo sedaj vsemu svetu in z vso germansko brezobzirnostjo, da je avstrijski polom neizogiben. Veja pa, na kateri je Dunaj vzel vsemu in vsemu precej varno sedel je prežagana in prežagal jo je Dunaj sam. Ta veja je bila — slepo zaupanje in neomajna vera slovanskih naro-

do v v boljše čase v tej državi. Ta veja veni in je že blizu izgubila vse svoje zelenilo Toliko časa je padala dunajska slana, da je cvetje in zelenje zamorila.

To vidimo tudi na našem tržaškem ozemlju. To vidi vsakdo, kdor ni slep. Ni pa naša krivda, da drugi trdovratno ostajajo slepi . . . Tudi k nam so pošiljali Khuene — če tudi v drugačnem formatu. Pretisi in Rinaldini in Jettmarji, in kakor so se že imenovali ti veliki — patrijotje, so dovršili perfektno delo . . . Umrli je vera in žnjo je umrlo tudi ravdušenje, ki je ne more nadomestiti tudi najlepša veteranska slavnost. Vsa čast sicer tem starim vojakom in njihova vstrajnost v — dobri veri je naravnost občudovanja vredna. In tudi to jim bodi odpuščeno, da so bili slepo vedno na uslugo vsakemu tržaškemu — Khuenu. Toda tudi to jim bodi povedano na vsa usta in z vso — avstrijsko lojalnostjo, da slovanska plemena, ki hočejo živetu potrebujejo poleg starih odsluženih vojakov in veteranskih slavnosti še kaj družega za svoje življenje. In ti narodi imajo menda pravico do življenja! A ravno to jim vzkrača Dunaj se svojimi Khueni, ki so jim nekdanj Slovenci v svoji dobri veri prirejali bakljade in podoknice.

Ali dobre vere ni več in navdušenja tudi ne . . . In ozlovoljenja ne vduše vse lepe godbe na veteranskih slavnostih. In nam naj se ne očita ničesar, saj nismo mi tako hoteli, ampak Dunaj je hotel tako . . .

To je resnica, ki jo mora pripoznati, če hoče biti odkritosrčen, tudi princ Hohenlohe. Mož se trudi sedaj za moderno, demokratično in liberalno politično socialno reformo. Na potu pa ni tej reformi nikdo drugi, nego — posledice dunajskih tradicij: če ponesreči, se zgodi to edino le ob požrešnosti, ki jo je vzgojil Dunaj in ki pričakuje sedaj nasičenja od — Hohenzollerncev in matere Germanije. Tem še vedno živim dunajskim tradicijam pa ne moremo mi dajati potuhe niti na — veteranskih slavnostih. Ker, če bi

jim dajali potuho, bi bili tudi mi podobni možu, ki žega vejo, na kateri sedi. In ta veja je naša samosvest in naš razum ki nam pravi večno resnico, da Bog je najpoprej sebi vstvaril brado. Tudi narodom je v dolžnost, da skrbe najprej za-se in da so dobri z drugimi šele potem, ko so ti drugi zdejantji dokazali, da jim hočejo dobro! To je filozofija vsake pametne slovenske glave. Ker gorje narodu, ki se tudi v narodnem in političnem življenju ravna po reku: ko si dobil klofuto na eno lice, pa — nastavi še drugo lice!

Zato treba, da smo združeni svi Slovenci, od mladeniča do starega — narodnega veterana, v vojsko, ki naj najpoprej pribori **narodu njegova prava** — —! Punctum. Kronist.

Tuji gost.

Luč umira in pojemlje
dete bolno mirno ždi,
majka trudna zraven dremlje,
sen zatiska jej oči.

Vzdrami otec se in ogleda,
čuden mir se mu zazdi,
skozi okno luna blede
v mračen kôrt medlò svetli.

S težkim stokom več ne mami
dete spanja jim sladkost:
zdi se mu, da niso sami,
da je v hiši — tuji gost . . .!

Zjutraj pa iz vaške line
jekalò je nad vasjo,
kakor da za smrtne čine
klepal koso bi nekdo . . .!

Levin Kirilov.

Ko je nekdanj baron Z. prišel k Rotšildu, je bil isti ves zamaknjen v svojo knjigo računov ter je, ne da bi pogledal prišleca, rekel: „Vzemite si stol“. Vi niste menda dobro slišali, da sem jaz baron Z. ? je odvrnil tujec razžaljen, ker se ni Rotšild zanj zmenil. Nu, potem vzemita dva! je Rotšild na kratko odgovoril.

Pretirana varčnost.

Polijski komisar: Vi ste obdolžen, da ste krémarju »pri zlatem volu« ukral pet kron iz miznice; priznate li to?

Tat: Ah, gospod komisar, lačen sem bil, in veste, kaj je lakota — če ni človek dva dni nič jedel!

Komisar: Ko so vas preiskali, so našli pri vas še bankovec zo kron. Vaša sila ni mogla biti tako velika.

Tat: Nu, poslušajte, gospod komisar, kako da je stvar z bankovcem — časi so sedaj slabi; redko kedaj je prilike, da človek kaj več zasluži, in zato sem zmaknil pet kron, da se enkrat do dobrega najem, bankovec pa ohranim za največjo silo!

Ne eno ne drugo.

„Kako naj se tem sodnijskim ljudem pač prav stori?“ je preklinjal neki tat, ki je ušel iz ječe ter čital svojo tiralnico v neki samotni krčmi na deželi, „če vlomim v kako hišo ni prav, če vlomim zopet iz zapora, pa že zopet ni prav!“

Trgovec svojemu knjigovodji: „Sramujte se, vi ne znate niti soštevati“. — „Če tudi tega ne znam“, je odvrnil knjigovodja, „znam pa dobro odštevati. Ako vaš denar od vas odštejem, tedaj vstane ničla.“

Celo blato se sveti — ako sije solnce.

Stotnik: Vi enoletni dobrovoljec Krajček, kako stojite zopet tukaj, vi ne znate niti puške prav držati in hočete postati učitelj? O ubogi otroci!

Neki pregovor pravi: Vsak začetek je težak! Pravi se pa tudi: Lenoba je začetek vseh strasti! — lenoba pa vendar ni težka?

Spoznavanje samega sebe.

Dva lista sta doslovno priobčila nastopni oglas: „Razžalitev, ki sem jo izrekel proti županu Janezu Kepcu iz Suhe rebri, umaknem, in izjavljam, da ni on lopov, marveč jaz sam: Miha Lopar. Spoznavanje samega sebe diči človeka.“

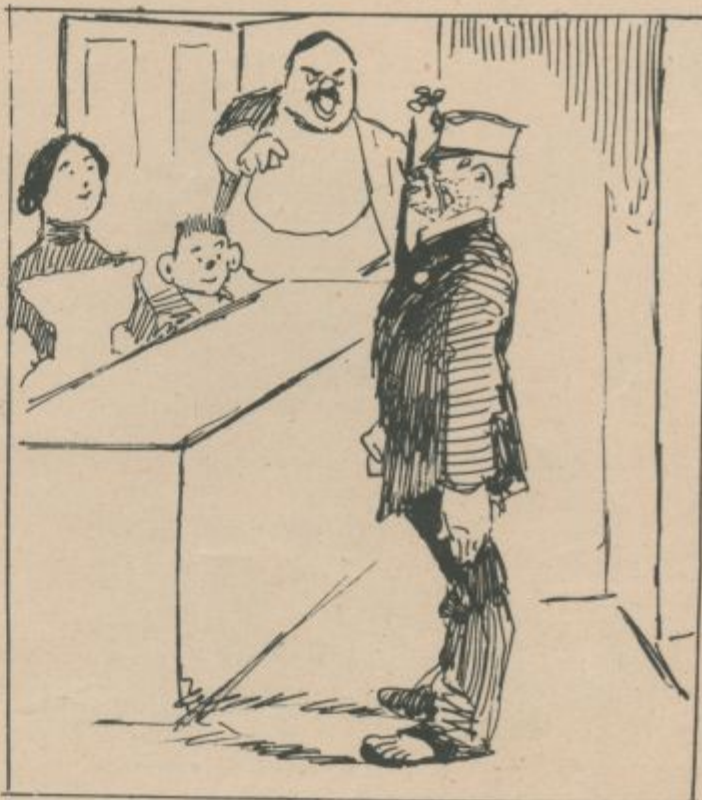

Otrok v sanjah se zgubljava,
Sega po igračicah,
V joku, smehu vedno plava:
Ni ga se življenja strah,

V neko prodajalnico je prišel precej močno natrkan berač. Zastonj sta prodajalka in vajenec skušala vsiljenca odpraviti. Tedaj se je pa pojavil v

natrkani berač na to komando »zbral skup svoje kosti« in stal, kolikor mu je to njegovo stanje dovolilo, trdno pred njim. Na »Habt' aht! — Bataljon

prodajalnici gospodar. Zapazil je na prsih berača vojaško medaljo. »Aha, bivši vojak«, si je mislil in komandiral z jakim glasom: »Halt!« Mehanično je

kert ajh!«, se je pravilno obrnil in ne obotavlja se marširal proti odprtim vratom iz prodajalnice!

Zgodovinsko predavanje profesorja Čemernjaka.

V zadnji uri smo ostali pri izgledu junaške ljubezni do domovine: obrambe Termopile po — Rebec, zopet vas slišam mrmrati — Leonidu. Termopile se zovejo slovenski — neumnosti, dragi Krivec, ne trpim v moji uri — slovenski: topli studenci. Kserks je torej primarširal s svojimi četami do soteske.

Še predno je prišlo do boja, je perzijski kralj poslal Spartancem sporočilo s pozivom: — dajte sem vrstico, vi otročaj tam zadej; jaz ne morem več gledati tacihi neumnih otročarij — torej s pozivom, naj izročijo — dežnik, moj dragi Rebec se postavi v kot, da ne pada vsako minuto na tla — orožje. Grški vojskovodje so ponosno odgovorili: Vi, Pečenko, pomaknite se na stran, da morem videti, kakšne neumnosti uganja vaš kolega za vami — hotel sem reči: odgovorili so: Pridi in vzami je! In ko so perzijski odposlanci Grkom raztolmačili, da njih pušice lahko zatemne solnce, je Leonida zaničljivo odgovoril — le glejte Rebec, da vas ne vržem res skozi vrata, ako takoj ne ponehate z vašim rečanjem — hm, odgovoril je Leonida, tem bolje, tedaj se bomo borili v senci.

Štiri dni pozneje so Perzijci pričeli z napadi; na ukaz perzijskega kralja — Vi tam zadej, le kar ne zaspate — je ogromna množica čez tvrdla v sotesko. Leonida se je hrabro branil, in — vi ste pravi osel, Majer! — in ves dan je trajal boj, in celo izbrane čete perzijske vojske s ponosnim imenom — Rebec, Rebec! vi gotovo kaj pišete, kar ne spada v zgodovinsko uro — „neumrljivi“, celo t! niso zamogli

zavzeti soteske. Tu je slednjič neki izdajalski Grk, po imenu — najneumnejši in najzlobnejši so vedno tudi najnesramnejši! — hm, hm, hm! imenom Efijalt, pokazal Perzijcem pot preko gorovja, in naenkrat se je med bojujočimi vojaki raznesel strašni klic: Kdo pa meče sedaj papirnate kroglice? — klic: mi smo napadeni za hrbtom! — tega mi nikar več ne storite, vi neotesan cepec! hm, hm, — za hrbtom!

Ko je Leonida zvedel to novico, je odpustil svoje saveznike, sam se je pa s tristo Špartanci bojeval dalje in vsi so umrli častne smrti ki jo slavni latinski pesnik slavi z besedami: „Dulce et decorum est, pro patria mori“, kar se pravi slovenski: „Sladko in častno je umreti za domovino“.

Vsa Šparta je obžalovala smrt svoje junaške čete, ali na mestu onega znamenitega boja so postavili spomenik z lepim napisom, ki se v metričnem prevodu glasi: — Sedaj mi je pa že vse to preneumno, kar se morem govoriti dalje, ako vidim, da tako odraščeni mladenči uganjanjo take komedije.

— Rebec, takoj se spravite iz razreda, in ako mi do prihodnje zgodovinske ure ne prinesete točno izdane vsebine današnjega mojega predavanja, potem boste že videl, kaj se zgodi! Ste me razumel?

In Rebec je v prihodnji zgodovinski uri izročil gospodu profesorju Pavlu Čemernjaku predavanje, prav tako, kakor se je vršilo.

Preklic.

— To morate vedeti, gospod, da sem jaz odločen protivnik takih ponižnih prilizovanj, kakor jih vse polno mrgoli v vaši prošnji, ki ste mi jo doposlali da vas vzamem v službo.

— O prosim, vaša milost, tega nisem nikakor resno mislil.

„Tržaška posojilnica in hranilnica“

registrovana zadruga z omejenim poročtvom

TRST — Piazza Caserma št. 2 (v astni hiši) — TRST

Telefon 952.

Hranilne uloge sprejema od vsakega, če tudi ni ud zadruga in jih obrestuje po 4%. Rentni davek od hranilnih ulog plačuje zavod sam. Vloga se lahko po 1 krono.

Posojila daja samo zadrugnikom in sicer na ukajžbo po 5% 1/2, na menjice po 6%, na zastave po 5 1/2%.

Uradne ure: od 9—12 dopoldne in od 3—4 popoldne.

Izplačuje vsaki dan ob uradnih urah. Ob nedeljah in praznikih je urad zaprt.

Poštno hranilnični račun 815.004.

Različno umevanje

— Je-li kaj lepšega na svetu kakor mati, ki hrani svoje dete?

— O, da, oče, ki gasi svojo žejo!

Preveč skrbi naenkrat.

- Jaz utonem.
- Kaj še! saj vas trdno držim.
- Ako se pa zlomi drog in utrže vrv ter poči pas, potem pa prav gotovo zlezem na dno.

Lopov: Kam pa tako naglo?
Slepar: Na porotno sodi če; danes bo razprava

Previdna izpoved

Sodnik: Priča, povejte, ko se je pretep resnično dogodil.

Priča: No, gospod sodnik, kakor je pač navada pri takih pretepih v krčmah. Tone Petkov je vrgel Janezu Danetu v obraz pest kislega zelja.

Sodnik: Vi ne bodete vendar hoteli trditi, da je peščica kislega zelja — tudi če bi jo bil vrgel v glavo z vso močjo, povzročila tako veliko rano na čelu?

Priča: No, veste, gospod sodnik, najbrž se je zelja držal tudi krožnik.

Previdna oporoka.

„Moje premoženje zapustim svojemu bratu. Ker pa vem, da ga lump gotovo zapravi, za to naj se mu ga izroči še le po njegovi smrti.“

A: Vi ste silno bogat, gospod Majer, prosil bi vas za podporo.

B: Kaj bogat! Jaz imam brata, ki ga moram podpirati.

A: Ta ne dobi nikdar nič od vas.

B: No, ako ne dam niti svojemu bratu, kako bom dal pa tujcu.

Uredništvo „Škrata“: ulica Giorgio Galatti števil. 18. (Narodni dom).

Naročnino, oglase in reklamacije je pošiljati na Upravo „Škrata“, ki se nahaja tudi v „Narodnem domu“:

Odgovorni urednik LUDVIK GERŽINA.

Izdaja in tiska tiskarna „EDINOST“ v Trstu.

o veliki goljufij, — tukaj se človek lahko kaj nauči, kajti branitelj, ki bo danes branil — to ti je prebrisan človek.

Nedavno so pri kopanju temelja za neko hišo v Trstu, našli na pergamentu nastopno sliko s starinskim slovenskim napisom.

KDOR ZANIČVJE SE SAM
PODLAČA JE TVJČEVI — PETI.